

Strandskyddet bör nyanseras

LANDSBYGDSUTVECKLING Sverige är ett land med osedvanligt god tillgång på obebyggda stränder. Lämpligheten med generella byggförbud som dagens strandskydd kan starkt ifrågasättas. Vi vill därför att staten gör en mer genomgripande översyn av strandskyddet, skriver flera debattörer.

Att tillgodose allmänhetens tillgång till stränder och att bevara goda livsvillkor för flora och fauna är goda motiv för att reglera byggande i strandnära områden. Sättet det sker på kan däremot ifrågasättas. Dagens strandskyddsregler omfattar varje vattendrag och sjökant i hela landet. Innebörden är att vi har ett – i princip – generellt byggförbud vid stränder och att alla obebyggda stränder ges lika stort värde för friluftsliv. Detta innebär stora problem för många av Sveriges landsbygskommuner, som behöver skapa boendemiljöer i attraktiva naturområden för att locka till sig nya invånare.

För enstaka, avskilt belägna, en- och tvåbostadshus råder ett absolut byggförbud – oavsett de förhållanden som råder i det aktuella fallet. Vi anser att en sådan offentlig reglering, utan möjlighet till avvägningar gentemot andra intressen, är orimlig. I områden med obefintligt bebyggelsetryck och gott om obebyggda strandområden får en sådan lagstiftning låg acceptans.

Situationen i Arjeplogs kommun kan få åskådliggöra effekten av ovannämnda byggförbud. Arjeplog har 2000 mil stränder varav 2 procent är bebyggda. Det finns 8727 sjöar och drygt 3000 innevånare. Vad sker då om någon ansöker om att få bygga ett bostadshus inom ett obebyggt, stenigt och föga

”Vi anser att en offentlig reglering, utan möjlighet till avvägning mot andra intressen, är orimlig.

attraktivt område som allmänheten inte använder? Jo, kommunen måste avslå ansökan eftersom det enligt lagen inte finns något "särskilt skäl" att bevilja dispens. Någon avvägning mellan nyttan av att bygga och nyttan av att behålla platsen obebyggd får inte göras.

Andra offentliga regleringar av markanvändning har som gemensam nämnare att det sker en prövning utifrån platsens förutsättningar och styrkan hos olika markanvändningsintressen. Ett sådant synsätt borde givetvis också gälla prövning av byggande inom strandområden. Det bör ske en avväg-

För många glesbygskommuner är byggande av fritidshus och "fritidshusturism" ett viktigt tillskott, skriver författarna. FOTO: LARS PEHRSON

ning mellan å ena sidan nyttan av att bygga och å andra sidan värdet av att ett strandområde förblir obebyggt.

I stora delar av landet finns vissa öppningar för byggande i strandnära lägen om detta kan bidra till landsbygdsutveckling. Kommunen kan tillåta en grupp av bostäder eller en turistanläggning inom strandområden som har redovisats i översiktsplanen. I sådana utpekade områden får även dispens ges för enstaka nya bostadshus, förutsatt att de byggs invid ett befintligt bostadshus. Arbetet och planeringsmetoderna för att avgränsa de nämnda områdena för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden) skiljer sig över landet. Här inställer sig frågan hur stora resurser som ska läggas på översiktsplanering av skogs- och landsbygd – som en förutsättning för prövning av de få strandskyddsärenden som glesbygskommunerna hantlar. Man kan också ifrågasätta om systemet med LIS-områden verkligen kan fanga in de initiativ och projekt som leder till landsbygdsutveckling. Vi menar att det finns starka effektivitetsskäl att hitta en annan form för prövning av landsbygdens strandnära byggande.

Sverige är ett land med osedvanligt god tillgång på obebyggda stränder och mycket stora regionala och lokala skillnader vad gäller stränder och efterfrågan på byggande. Lämpligheten med generella byggförbud av det slag som dagens strandskydd utgör kan starkt ifrågasättas.

Vi vill därför att staten gör en mer genomgripande översyn av strandskyddet. Inför en sådan översyn vill vi skicka med några förslag som begränsar sig till de skäl som ska kunna var grund för att i vissa situationer tillåta byggande inom ett strandområde.

Nuvarande lagregler bör kompletteras med följande skäl för att tillåta byggande inom ett strandområde:

Åtgärden har obetydlig inverkan på allmänhetens tillgång till stränder beroende på

a) god tillgång på obebyggda strandområden och lågt bebyggelsetryck eller

b) platsen är oattraktiv eller otillgänglig för allmänheten.

I ovanstående fall bör kommunerna även ges ansvar att från fall till fall pröva behovet av att lämna passage närmast stranden.

Slutligen föreslår vi att systemet med LIS-områden och den särskilda regleringen av en- eller tvåbostadshus slopas. Det specifika skälet landsbygdsutveckling behålls dock, men utan systemet med utpekade LIS-områden. Formuleringen av detta "särskilda skäl" för strandskyddsdispens skulle kunna vara:

Åtgärden bidrar till utvecklingen av landsbygden och platsen har endast liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften.

Frågan om vilka åtgärder som kan anses bidra till utveckling av landsbygden bör behandlas på ett ingående sätt i lagens förarbeten. Jämfört med dagens ofta snäva tolkning bör fler åtgärder kunna tolkas in i begreppet. Då bör särskilt beaktas att för många glesbygskommuner är byggande av fritidshus och "fritidshusturism" ett viktigt tillskott. Även när detta sker i form av enstaka avskilt belägna hus.

Sammantaget skulle ovannämnda ändringar ge en lagstiftning där byggande i ett strandområde kan prövas på ett betydligt mer allsidigt och nyanserat sätt än i dag, utan att miljömässigt och ekologiskt värdefulla stränder går förlorade.

ERIK BERGKVIST

regionråd Region Västerbotten

ANDERS DAHLSJÖ

fd fastighetsråd vid Svea hovrätt

BRITTA FLINKFELDT JANSSON

kommunallråd i Arjeplogs kommun

ANDERS KNAPE

ordförande för Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)

HANS LIND

professor, Institutionen för fastigheter och byggande, KTH

EIDAR LINDGREN

tekn lic, Institutionen för fastigheter och byggande, KTH

PETER LINDROTH

ordförande i De små kommunernas samverkan (SmåKom)